

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J.J.V.** bývajúceho v B.B., zastúpeného JUDr. J., advokátom, so sídlom v B., , proti žalovanej **S.S.S.** so sídlom v B.B. IČO X.X., zastúpenej JUDr. R., advokátom so sídlom v B., , o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 6 C 135/2004, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2008 sp. zn. 2 Co 290/2008, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2008 sp. zn. 2 Co 290/2008 vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 49 500 €, uznesenie Okresného súdu Bratislava V z 13. októbra 2009 pod sp. zn. 6 C 135/2004 – 270a uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 18. decembra 2009 sp.zn. 2 Co 274/2009 **z r u š u j e** a v zrušenom rozsahu vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava V sa žalobca domáhal ochrany osobnosti, do ktorej žalovaná ako vydavateľka týždenníka P.P.P. neoprávnene zasiahla tým, že 3. mája 2004 v čísle 18 tohto týždenníka uverejnila článok formou rozhovoru s V.V.D.V.“ s podtitulkom „Podľa V.V. má M. zdravotné problémy a je na tabletkách“ (ďalej tiež „predmetný článok“). Za neoprávnený zásah do osobnosti označil žalobca nepravdivé tvrdenia v článku, 1/ že žalobca financoval výstavbu rodinného domu v Trenčianskych Tepliciach iným spôsobom, ako prostredníctvom pôžičky od tretej osoby a v súvislosti s touto výstavbou (rekonštrukciou) žalobca nie je nikomu nič dlžný a 2/ žalobca má zdravotné problémy duševného charakteru a podrobuje sa medikamentóznej liečbe. Za tento zásah do osobnosti žalobca žiadal jednak to, aby sa mu žalovaná ospravedlnila v týždenníku P.P.P.

uverejnením ospravedlňujúceho textu naformulovaného v žalobe, jednak aby mu zaplatila náhradu nemajetkovej ujmy v sume 3 000 000 Sk. Žiadal tiež nahradiť trovy konania.

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 13. apríla 2005 č.k. 6 C 135/2004-89 uložil žalovanej povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku tak, že v týždenníku P.P.P. uverejní ospravedlnenie podpísané redakciou s nasledovným textom: „S.S.S. ako vydavateľ spoločenského týždenníka P.P.P. sa týmto ospravedlňuje JUDr. V.V. za uverejnenie nepravdivých údajov, týkajúcich sa financovania rodinného domu v Trenčianskych Tepliciach a zdravotného stavu J.J.V. ktoré boli uverejnené dňa 3.5.2004 v spoločenskom týždenníku P.P.P. na strane 30 – 31 v článku pod názvom D. ma neplatí, s podtitulkom Podľa V.V. má M. zdravotné problémy a je na tabletkách, od autorky K. Š.. Nakoľko údaje, uvedené v napadnutom článku sú údajmi nepravdivými, redakcia sa ospravedlňuje a vzhľadom na skutočnosť, že citovanými výroky sa hrubým spôsobom neoprávnene zasiahlo do práva na ochranu osobnosti J.J.V. vyslovuje ľútosť nad zásahom do jeho zákonom chráneného práva.“ Prezentácii ospravedlnenia bola povinná žalovaná venovať príslušnú časť titulnej strany týždenníka P.P.P. a samostatné ospravedlnenie uverejniť na tridsiatej strane. Žalobu v časti nemajetkovej ujmy zamietol. Žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania 188 145,60 Sk k rukám právneho zástupcu žalobcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozsudku uviedol, že v predmetnom článku bol publikovaný rozhovor redaktorky Š. s V.V., v prípade žalobcom napadnutých tvrdení o financovaní jeho nehnuteľnosti a zdravotného stavu žalobcu, sa nestotožňuje s pôvodnými otázkami a najmä odpoveďami pána T. na magnetofónovom zázname, zhotovenom pri realizácii rozhovoru. Výrok o financovaní „V.V.“ redaktorka doplnila tvrdeniami, ktoré pán T. nepovedal. Uverejnené informácie v očiach bežného čitateľa boli spôsobilé vyvolať dojem, že žalobca financoval svoj rodinný dom z nepoctivých zdrojov. Pôvodné odpovede pána T. na otázky o zdravotnom stave žalobcu jednoznačne smerovali k tomu, že oslovená osoba sa nechcela bližšie k veci vyjadrovať ani vec komentovať, magnetofónový záznam neobsahuje vyjadrenie, že žalobca je na tabletkách, uverejnené v podtitulku. Pri porovnaní magnetofónového záznamu a publikovaného textu je zrejmé, že redaktorka sa snažila dostať odpovede pána T. do polohy, do ktorej on nemal záujem ísť, čo potvrdila aj svedecká výpoveď osloveného a konštatovanie, že článok nebol autorizovaný. Výroky pána T. redaktorka interpretovala nepresne, so zámerným doplnením a prispôbením faktov, evidentne so snahou zaujať čitateľa, bez ohľadu na skutočné výroky osloveného. Uverejnené tvrdenia skresľovali pravdu a vyvolávali u bežného čitateľa dojem, že žalobca je duševne

chorým človekom, ktorý sa musí podrobovať liečbe. Zdravotný stav fyzickej osoby tvorí citlivú otázku subjektívneho charakteru. V prípade verejne činného človeka má verejnosť právo na informácie, týkajúce sa jeho zdravotného stavu, no uverejnením ničím nepodložených a nepreverených informácií, navodzujúcich dojem, že žalobca je duševne chorým človekom, nastal zásah objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť chránené práva žalobcu ako fyzickej osoby, nakoľko došlo k zníženiu jeho dôstojnosti, cti a vážnosti medzi spoluobčanmi, ktoré mnoho rokov ako verejne činný človek požíval. Podľa názoru tohto súdu k zásahu do osobnostných práv žalobcu došlo v rámci nepresne publikovaných a čiastočne prispôbených odpovedí osloveného verejného činiteľa v článku. Priamu príčinnú súvislosť uverejneného článku so znížením preferencií politickej strany, ktorej je žalobca predsedom, preukázanú súd nemal. Týždenník P.P.P. má vysokú predajnosť nákladu a pôsobí na mienkotvorbu verejnosti podstatným spôsobom, oslovuje množstvo ľudí, ktorí podané informácie prijímajú ako dôveryhodné a pravdivé. Zohľadňujúc intenzitu, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov došiel k záveru, že morálne zadosťučinenie formou ospravedlnenia takým istým spôsobom, akým sa zásah uskutočnil, je primerané a postačujúce, žalobu preto v časti nemajetkovej ujmy zamietol.

Na odvolanie žalobcu (v zamietajúcej časti) a odvolanie žalovanej (vo vyhovujúcej časti a vo výroku o náhrade trov konania) Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. septembra 2006 sp. zn. 2 Co 171/2005 rozsudok súdu prvého stupňa v žalobcom napadnutej zamietajúcej časti vrátane trov konania zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie; v zostávajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že obsah článku bol objektívne spôsobilý dopadnúť znevažujúco na osobnosť žalobcu – privodiť ujmu na cti, dôstojnosti a vážnosti žalobcu, odznel v jednom z verejnosti najdostupnejšom a najčitateľnejšom týždenníku s celorepublikovou pôsobnosťou, čím vstúpil aj do súkromnej sféry žalobcu a preto je možné zastávať názor, že v čase zásahu bola v značnej miere znížená dôstojnosť žalobcu a jeho vážnosť v spoločnosti. Existujú teda okolnosti preukazujúce skutočnosť, že je potrebné, aby sa žalovaná ospravedlnila žalobcovi spôsobom zodpovedajúcim forme, v ktorej k zásahu došlo. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry uviedol, že ak k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby došlo v médiach (napr. v tlači), treba vždy vychádzať z toho, že mal širokú publicitu a preto v týchto prípadoch môže byť opodstatnené uplatňovanie aj nemajetkovej ujmy v peniazoch, jej výšku súd určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa neuviedol

v napadnutom rozhodnutí dostatočné dôvody, pre ktoré zamietol žalobu v časti nemajetkovej ujmy (t.j. 3 000 000 Sk). Z tohto dôvodu považoval odvolací súd napadnuté rozhodnutie za nepreskúmateľné a jeho odôvodnenie za priečiace sa ustanoveniu § 157 ods. 2 O.s.p. V ďalšom konaní uložil súdu prvého stupňa zistiť, či vzhľadom na intenzitu zásahu do osobnostných práv žalobcu je v tomto prípade na mieste okrem morálnej satisfakcie i peňažné zadost'učinenie a v akej výške alebo či vzhľadom na obsah článku a odstup času nepostačuje plne ospravedlnenie, ktoré bolo žalobcovi priznané; v tomto smere dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu.

Okresný súd Bratislava V, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, rozsudkom z 10. septembra 2008 č.k. 6 C 135/2004-225 žalobu v časti nemajetkovej ujmy zamietol; účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že obsah článku z hľadiska intenzity nemal taký negatívny vplyv, že by v značnej miere spôsobil zníženie dôstojnosti a vážnosti žalobcu v rodine a spoločnosti, aj vzhľadom na skutočnosť, že podobné informácie zverejnili ďalšie média v predchádzajúcom i rozhodnom časovom období. Žalobca okrem vlastného vyhlásenia neprodukoval dôkazy, aby publikované informácie sa výrazne negatívne dotkli členov jeho rodiny. Vysvetľovanie majetkových pomerov a zdravotného stavu nespochybnilo postavenie žalobcu v politickej strane, kde zastáva funkciu predsedu. Vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by sa vážnosť žalobcu v súkromnej (rodinnej) alebo spoločenskej (tiež politickej) sfére v dôsledku uverejnenia nepravdivých údajov znížila v značnej miere, čo by opodstatňovalo priznanie mimo morálnej satisfakcie (ospravedlnenia) aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p., pričom prihliadal na čiastočný úspech žalobcu a žalovanej v konaní.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 16. septembra 2009 sp.zn. 2 Co 290/2008 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 49 500 €; v zostávajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil; zrušil výrok o náhrade trov konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého súdu na ďalšie konanie. Odvolací súd vychádzal z toho, že obsah predmetného článku pokiaľ ide o informácie o zdravotnom stave a financovaní nehnuteľnosti bol objektívne spôsobilý dopadnúť znevažujúco na osobnosť žalobcu a privodiť mu ujmu na jeho cti, dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti, pretože bol uverejnený v jednom z verejnosti najdostupnejšom a najčítanejšom týždenníku s celoslovenskou pôsobnosťou. Vychádzal z odôvodnenia

rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bolo žalovanej uložené ospravedlniť sa žalobcovi a v ktorom sa konštatuje, že autorka článku výroky V.V.V.T. uviedla nesprávne, publikovaný rozhovor redaktorky s V.V.V. ohľadne financovania nehnuteľnosti a zdravotného stavu žalobcu sa nestotožňuje s pôvodnými otázkami a najmä odpoveďami V.V.V.T. na magnetofónovom zázname, zhotovenom pri realizácii rozhovoru. Výrok o financovaní „V.V.“ redaktorka doplnila tvrdeniami, ktoré V.V.T. nepovedal. Uvedené informácie v očiach bežného čitateľa boli spôsobilé vyvolať dojem, že žalobca financoval svoj rodinný dom z nepoctivých zdrojov. Prezentované tvrdenia skresľovali pravdu a vyvolávali u bežného čitateľa dojem, že žalobca je duševne chorým človekom, ktorý sa musí podrobovať liečbe. Zdravotný stav fyzickej osoby tvorí citlivú otázku subjektívneho charakteru. Každý má právo, aby bola zachovaná jeho ľudská dôstojnosť, osobná česť, dobrá povesť a chránené jeho meno. Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromaždením, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe (čl. 10 ods. 1,3 Listiny základných práv a slobôd). Ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka dotknutej fyzickej osobe umožňuje za určitých kvalifikovaných podmienok priznať zodpovedajúce zadosťučinenie (morálne, prípadne aj materiálne), určenie výšky zadosťučinenia v peniazoch nie je vymedzené hranicou (minimálnou alebo maximálnou), musí byť však primerané. Súd je povinný vychádzať z úplne zisteného skutkového stavu veci a opierať sa o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská (zistenú závažnosť nemajetkovej ujmy a zistené okolnosti za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo). Občianskoprávna ochrana osobnosti môže byť v súčasných podmienkach a v určitých prípadoch účinná len vtedy, ak aj výška plnenia uložená rušiteľovi bude postihnutej osobe zaisťovať nie len primerané zadosťučinenie zodpovedajúce závažnosti vzniknutej nemajetkovej ujmy, ale zároveň bude preventívne pôsobiť na rušiteľa i všetkých ostatných. Už z názvu článku vyplýva, že autor mal záujem čitateľa presvedčiť, že žalobca je duševne chorý človek odkázaný na liečbu, ktorý svoj rodinný dom financoval z nepoctivých zdrojov. V konaní nebolo preukázané, aby žalobca dal žalovanej súhlas s uverejnením údajov týkajúcich sa jeho súkromia, preto konaním žalovanej došlo k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu súkromia, zakladajúceho zodpovednosť v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa ustálenej judikatúry, ak k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby došlo v médiách, napr. v tlači, treba vždy vychádzať z toho, že mal širokú publicitu a v takýchto prípadoch môže byť opodstatnené uplatňovanie aj nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch je potrebné prihliadnuť na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu osobnostných práv došlo. Článok bol predmetom rokovania v politickom vedení strany, žalobca ako

predseda strany sa musel vyjadrovať a vysvetľovať skutočnosti uvedené v článku, musel čeliť nedôvere členov a sympatizantov strany, samotný článok mal negatívny vplyv na stranu, keď verejnosť zisťovala, aký je zdravotný stav žalobcu, ako sa cíti. Z výpovedí svedkov vyplýva, že zásah do osobnostných práv žalobcu trvá, pretože tento je stále dotazovaný na zdravotný stav a financovanie nehnuteľnosti. Odvolací súd dospel k záveru, že obsah predmetného článku bol objektívne spôsobilý dopadnúť znevažujúco na osobnosť žalobcu a privodiť mu ujmu na jeho cti, dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere a bol uverejnený v jednom z verejnosti najdostupnejšom a najčítanejšom týždenníku s celoslovenskou pôsobnosťou a zasiahol do súkromnej sféry žalobcu, čím bola v značnej miere znížená dôstojnosť žalobcu a jeho vážnosť v spoločnosti. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je ospravedlnenie postačujúce a preto žalobcovi priznal nemajetkovú ujmu 49 500 €; v zostávajúcej zamietajúcej časti nemajetkovej ujmy rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Uznesením Krajského súdu v Bratislave z 18. decembra 2009 sp.zn. 2 Co 274/2009, ktorým bolo zmenené uznesenie Okresného súdu Bratislava V z 13. októbra 2009 pod sp. zn. 6 C 135/2004 – 270 bola úspešnému žalobcovi priznaná náhrada trov konania 16 837,39 €.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadla žalovaná dovolaním. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. I keď dovolateľka uvádza, že dovolaním napadá rozhodnutie odvolacieho ako celok, vychádzajúc z obsahu odôvodnenia dovolania (§ 41 ods. 2 O.s.p.) je zrejme, že toto smeruje proti zmeňujúcemu výroku odvolaciemu súdu, ktorým bolo žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy 49 500 € vyhovené. Dovolanie odôvodnila tým, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 f/ O.s.p.), konanie je postihnuté inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesúhlasila so záverom odvolacieho súdu, ktorý na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že neoprávneným zásahom došlo v značnej miere k zníženiu dôstojnosti a vážnosti žalobcu v spoločnosti. Odvolací súd bez vykonania dôkazov a ich opakovania dospel k odlišným skutkovým zisteniam, z jeho odôvodnenia nie je zrejme z ktorých dôkazov vychádzal. Odvolací súd konal nad rámec odvolania žalobcu, pretože žalobca ako odvolací dôvod neuviedol nesprávne skutkové zistenia. Odvolací súd je pritom viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa; ak odvolací súd považoval skutkové zistenia súdu prvého stupňa za nesprávne, mal dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakovať (§ 213 ods. 3 O.s.p.). Odvolací súd takto ale nekonal, žiadne dôkazy nezopakoval a svojím postupom odňal

žalovanej možnosti zúčastniť sa vykonávania dokazovania, klásť prípadne svedkom otázku a vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom. Týmto postupom odvolacieho súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a bolo porušené ústavné právo žalovanej v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Pri rozhodovaní vo veci mal odvolací súd prihliadať na viaceré články Ústavy Slovenskej republiky (najmä na čl. 26 ods. 2 a 4, čl. 46 ods.1, čl. 144), ako aj na čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktoré upravujú právo na slobodu prejavu a jeho medze. Na odôvodnenie námietky, že odvolací súd založil rozhodnutie na nesprávnom právnom posúdení veci pokiaľ ide o splnenie hmotnoprávnych podmienok vzniku práva na náhradu nemajetkovej ujmy a jej výšky, dovolateľka poukázala na niektoré právne názory vyslovené v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. R 29/2001, sp.zn. 4 Cdo 171/2005) a Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 3 Co 128/2006.

Žalobca vo vyjadrení navrhol dovolanie zamietnuť. Vychádzal z toho, že nie sú dané dôvody dovolania v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. a nedošlo ani k vadám konania, pre ktoré by bolo potrebné dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť. Odvolací súd konal v intenciách skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, nemal povinnosť vykonať dokazovanie (§ 213 ods. 3,4 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno úspešne napadnúť (len) právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, aj to však nie v každom prípade, ale iba ak podanie dovolania pripúšťa zákon – v zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. ním totiž možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. V danom prípade je dovolaním napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu; dovolanie žalovanej je v dôsledku toho procesne prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Zmyslom dovolania je preskúmanie napadnutého rozhodnutia – v prípadoch stanovených zákonom – z hľadiska v zákone určených dovolacích dôvodov a dosiahnutie nápravy tam, kde rozhodnutie napadnuté dovolaním nemôže obstáť z aspektu opodstatnenosti v dovolaní uplatneného dovolacieho dôvodu. Dovolanie je v uvedenom zmysle zároveň procesný prostriedok (nástroj), ktorým zákon vytvára účastníkovi konania procesnú možnosť, aby v prípadoch (a za podmienok) v zákone uvedených spochybnil opodstatneným uplatnením dovolacieho dôvodu správnosť konania alebo rozhodovania odvolacieho súdu a dosiahol nápravu väd alebo nesprávností napadnutého rozhodnutia.

Mimoriadna povaha dovolania v rámci systému opravných prostriedkov sa prejavuje aj v tom, že účastník konania nemôže úspešne podať dovolanie z akéhokoľvek dôvodu, ale len z dôvodu uvedeného v zákone (z tzv. dovolacieho dôvodu). Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dovolacie dôvody. Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Treba dodať, že dovolací súd je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil; dovolacie dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich označil dovolateľ, ale podľa ich obsahu.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnenýprehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

K jednotlivým dovolacím dôvodom treba uviesť, že (pokiaľ sú splnené ďalšie procesné predpoklady – najmä čo do včasnosti podania dovolania a jeho podania oprávnenou osobou) zakladá existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p., na ktorú poukazuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho

opodstatnenosť. Existencia tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) na rozdiel od toho nezakladá prípustnosť dovolania, je však relevantný dovolací dôvod, ktorý v prípade jeho opodstatneného uplatnenia vedie k zrušeniu dovolaním napadnutého rozhodnutia. Na existenciu procesných vád konania tejto povahy (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) musí dovolací súd vziať vždy zreteľ – či už bolo na ne v dovolaní poukázané alebo nie (viď § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). V prípade nesprávneho právneho posúdenia veci (ktoré je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tretím dovolacím dôvodom), je situácia iná. Samo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá prípustnosť dovolania a na tento dovolací dôvod sa ani nevzťahuje § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý (§ 242 ods. 1 veta prvá O.s.p.), pričom (ako už bolo uvedené vyššie) je viazaný tým, ako účastník konania vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti dovolania má v prípade dovolania, v ktorom bol uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., osobitný význam práve úplné, vecne správne a efektívne vymedzenie dovolacieho dôvodu. Pri tomto dovolacom dôvode totiž dovolací súd preskúmava správnosť právneho posúdenia veci nižšími súdmi len z aspektov uvedených a dostatočne vysvetlených v dovolaní.

1. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že o procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky vád taxatívne v ňom vymenovaných; iné procesné vady konania alebo nesprávnosti rozhodovania, i keby k nim v konaní došlo, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných vád v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.

Existencia väd v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v dovolaní namietaná a v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Žalovaná v dovolaní namieta existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť realizovať procesné práva priznané účastníkovi občianskeho súdneho konania. Dovolateľka tvrdenú procesnú vadu konania vyvodzuje z toho, že odvolací súd neopodstatnene zaujal záver o nesprávnych skutkových zisteniach súdu prvého stupňa, dokazovanie v potrebnom rozsahu nezopakoval ani nedoplnil, v dôsledku čoho žalovanej neumožnil zúčastniť sa dokazovania, klásť prípadne otázky svedkom a vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom.

Pokiaľ dovolateľka uvádza, že odvolací súd žiadne dokazovanie nevykonal (ani nezopakoval) a tým jej znemožnil účasť na dokazovaní, treba uviesť, že ustálená judikatúra dovolacieho súdu nepovažuje nevykonanie dôkazov navrhnutých účastníkom za postup, ktorým súd odníma účastníkovi možnosť konať pred súdom (viď najmä R 37/1993 a R 125/1999). Rozhodovanie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a akým spôsobom k ich vykonaniu dôjde, patrí výlučne súdu a nie účastníkovi konania (§ 120 ods. 1 O.s.p.). Skutočnosť, že súd niektorý dôkaz nevykonal, nevedie k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V súvislosti s uvedenou námietkou žalovanej (o vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.) treba uviesť, že odlišné (rozhodné) skutkové zistenia, z ktorých sú vyvedené odlišné právne závery vedúce k zmene rozhodnutia v inštančnom odvolacom postupe založené na výsledkoch dokazovania, ktoré nezodpovedajú zákonným ustanoveniam upravujúcich dokazovanie sú naplnením (len) inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (porovnaj napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 98/2010, 2 Cdo 266/2010, 3 Cdo 124/2011, 4 Cdo 20/2011, 5 Cdo 157/2010, 6 Cdo 114/2010).

V dovolacom konaní nebola zistená ani vada v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

2. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že tzv. inou vadou konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. V súvislosti s námietkou o existencii tejto vady konania dovolateľka uvádza, že v zmysle § 213 ods. 1 O.s.p. je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvého stupňa. Pokiaľ odvolací súd nevykonal ani nezopakoval dokazovanie nemohol dospieť k odlišným skutkovým zisteniam o značnej miere zníženia dôstojnosti žalobcu a jeho vážnosti v spoločnosti, o negatívnom vplyve článku na stranu a následne i právnym záverom o vzniku nemajetkovej ujmy žalobcu, než súd prvého stupňa.

K uvedenému dovolací súd ďalej poznamenáva, že v právnom poriadku inštitúty slúžiace k reparácii porušených právnych vzťahov sú výsledkom vlastnej aplikačnej činnosti orgánu na základe právneho uváženia vychádzajúcej z konkrétnych okolnosti prípadu, ktoré nasledujú až po ustálení zodpovednosti. Ide o hodnotenie okolnosti po nesporne ustálenej deliktuálnej zodpovednosti – jej právnej i skutkovej stránky, o ktorých už nie je žiadna pochybnosť – je preukázaná a nesporná. Pri posudzovaní každej formy zadosťučinenia (reparácie – satisfakcie) je nutné vziať zreteľ na všetky okolnosti prípadu (právne i skutkové), rovnako na okolnosti priťažujúce alebo poľahčujúce, prihliadnuť k intenzite, povahe a spôsobu neoprávneného zásahu, k charakteru a rozsahu zasiahnutej hodnoty, k trvaniu a šírke ujmy, miere zavinenia, a pod. Zohľadniť sa musia okolnosti na oboch stranách (na strane rušiteľa zásahu i postihnutého). Uvedená metodika je príznačná pre právo deliktuálne, tak verejné ako aj súkromné (porovnaj Eliáš, K. a spol.: Občianský zákoník, Velký akademický komentár, 1. svazek, Linde Praha, 2008, str. 143 body 1,16).

S právnym následkom neoprávneného zásahu do osobnosti fyzickej osoby zákon spája možnosť jeho zmiernenia jednou z foriem morálneho zadosťučinenia v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka a v prípade, že táto nepostačuje, podporne prichádza do úvahy použitie relutárnej náhrady (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Uloženie niektorej formy zmiernenia je zdôraznením preventívno-satisfakčnej funkcie neoprávneného zásahu, ktorá z pohľadu pôvodcu zásahu má tiež sankčný charakter. Stanovenie relutárnej náhrady (i jej výšky) je zo zákona vecou úvahy súdu (§ 136 O.s.p.), ktorá musí byť odôvodnená a musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave ohľadne oboch zákonom predvídateľných kritérií, t.j. ohľadne závažnosti vzniknutej ujmy i ohľadne okolnosti za ktorých k porušeniu

práva došlo. Súd prvého stupňa žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy zamietol s odôvodnením, že z dôkazov produkovaných žalobcom nemal za preukázané zníženie dôstojnosti a vážnosti žalobcu v rodine a v spoločnosti v značnej miere. Za postačujúcu považoval morálnu satisfakciu. Na rozdiel od toho odvolací súd dospel k záveru, že konaním žalovaného došlo v značnej miere k zníženiu cti, vážnosti a dôstojnosti žalobcu v rodine a spoločnosti. Za primeranú považoval mimo morálnej satisfakcie aj relutárnu náhradu. Vychádzal pritom z vlastného hodnotenia dôkazov vykonaných pred súdom prvého stupňa. Z rozhodnutí je zrejmé, že sudy z tých istých dôkazov odlišne ustálili skutkovú stránku veci – jej skutkové okolnosti ohľadne závažnosti vzniknutej ujmy i ohľadne okolnosti za ktorých k porušeniu práva, čo viedlo k ich iným právnym záverom v otázke primeranej satisfakcie za neoprávnený zásah.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých, alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 3 O. s. p.).

Z ustanovenia § 125 O. s. p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov obce, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov konania. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V zmysle ustanovenia § 220 O. s. p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie (§ 219 O. s. p.), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1 O. s. p.).

Ak odvolací súd má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O. s. p.).

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom nevyhnutným. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je skutočnosť, že odvolací súd opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacim podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Ak sa chcel odvolací súd odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov (v tom, či žalobcovi spôsobená ujma je ujma závažná, či samotný článok mal negatívny vplyv na žalobcu v politickej strane, kde pôsobí, v jeho rodine a v spoločnosti), mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám

v potrebnom rozsahu opakovať (zaznamenať to v zápisnici o pojednávaní) a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam vedúcim k záveru, ktorým zmenil rozhodnutie okresného súdu, dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad v danej veci nepostupoval. Z obsahu zápisnice odvolacieho súdu z pojednávania z 2. septembra 2009 a zo 16. septembra 2009 (čl. 258- 260 a 261- 262 spisu) nevyplýva, že by boli zopakované dôkazy vykonané súdom prvého stupňa alebo že by bolo doplnené dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov. Doplnením dokazovania alebo jeho zopakovaním, nie je totiž podanie správy o doterajšom priebehu konania povereným členom senátu ani vyjadrenie zástupcov účastníkov konania k veci na odvolacom pojednávaní.

Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p. , a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, aj keby nebola uplatnená ako dôvod prípustnosti dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.).

3. V dovolaní sa namieta, že napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový aplikuje príslušnú právnu normu a pri ktorej zo svojich skutkových zistení vyvodzuje právne závery.

Dovolateľkou napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia

odvolacieho súdu nemohli byť v dovolacom konaní (vzhľadom na už spomenuté tzv. iné vady konania) pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolaním napadnuté zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 49 500 € ako aj nadväzujúce rozhodnutia o trovách konania (uznesenie Okresného súdu Bratislava V z 13. októbra 2009 pod sp. zn. 6 C 135/2004 – 270 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 18. decembra 2009 sp.zn. 2 Co 274/2009) zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. júna 2012

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta